

Barnehagens bruk av nærmiljøet

Hvordan bruker de ansatte barnehagens nærmiljø i
barnehagehverdagen?

Ida Marlen Lind

Kandidatnummer: 12

Bacheloroppgave

BDBAC4900

Trondheim, april 2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innhold

Hvordan bruker de ansatte barnehagens nærmiljø i barnehagehverdagen?.....	1
Innledning	3
Begrepsavklaring	4
Barnehagens nærmiljø.....	4
Barna i barnehagen.....	4
Nærmiljø og Samfunn	4
Informant.....	5
Teorikapittel	5
Barnehagens nærmiljø	5
Felleskap og tilhørighet	6
Ansvar og utfordringer	8
Metode	9
Valg av metode	9
Planlegging av datainnsamling	9
Utvalg av informanter.....	10
Beskrivelse av gjennomføring.....	10
Analyse	11
Metodekritikk.....	11
Ethiske hensyn.....	12
Funn og Drøfting	12
Muligheter i nærmiljøet	12
Utfordringer ved bruk av nærmiljøet.....	15
Felleskap og tilhørighet	17
På tur utenfor barnehagen	19
Oppsummering	21
Litteraturliste	23
Vedlegg	24
Intervjuguide	24
Samtykke og taushetserklæring	25

Innledning

Den første barnehagen jeg begynte å jobbe i var en barnehage i Nord-Norge med en beliggenhet som gjorde det mulig å benytte seg av fjellet, skogen og havet. Jeg hadde ingen erfaring med å jobbe i barnehage fra før av og hadde derfor ingen kjennskap til rammeplanens fagområder og hvordan barnehagen jobbet i hverdagen for å sikre at barna fikk det de hadde krav på. Ordet «pedagogikk» var et ukjent ord for meg og jobb i barnehagen var nettopp det, en jobb. Etter å ha vært i en barnehage en stund fikk jeg mer erfaring og innsikt i hva det innebærer å være ansatt i en barnehage og jeg fant stor glede av å ta del i og å forme hverdagen til barna. Jeg fikk også glede av og kunnskap om å ferdes i barnehagens nærmiljø sammen med barn og fagområdet «Nærmiljø og samfunn». Vi var på fine turer sammen hvor i tente bål i skogen eller hadde med matpakken i fjæra og jeg var en viktig ressurs når barna skulle lære seg å ferdes utenfor barnehagen. Det var etter å ha jobbet som fast vikar i noen år at jeg bestemte meg for å søke studiet for å bli barnehagelærer.

Med barnehagelærerstudie innebar det at jeg måtte flytte litt lengre sør og ta en jobb som tilkallingsvikar, noe som igjen førte til at jeg fikk jobbe i mange forskjellige barnehager med forskjellige måter å utøve sin praksis på. En ting jeg tok med meg fra Nord-Norge var fasinasjonen og gleden av å være ute i naturen og nærmiljøet, noe vi var gode på i barnehagen jeg jobbet i. Vi hadde faste dager i uken hvor vi gikk på tur i nærmiljøet og barnehagen hadde flere faste plasser som barna var godt kjent med. Barna hadde god kunnskap i å gå på tur langs bilvei, i skogen ved ulent terreng og de hadde respekt for havet når vi var ved det. Barna pratet om stedene vi var med en selvsikkerhet som jeg ikke tror de ville hatt om de ikke følte seg som en del av de. Vi gikk alltid på tur på planlagte dager med mindre det var forhold vi ikke kunne kontrollere som satte stopper for det, for eksempel sykdom eller vær. Når jeg flyttet oppdaget jeg at flere av barnehagene jeg var innom ikke hadde samme praksis som jeg var vant til. Jeg kunne høre utsagn som «Nei, i dag er det så vått ute, så vi blir inne», eller at den planlagte turdagen bare ble «glemt» og aldri nevnt. En annen gang kledde vi på oss og pakket sekken for tur, vi gikk et lite stykke i nydelig vintervær før en av de ansatte bestemte at vi skulle snu og gå tilbake, da hadde vi gått ca 100 meter fra barnehagen. «Barna klarer ikke å gå ordentlig på rekke, så vi går tilbake, det her gidder jeg ikke». Ja, barna hadde utfordringer med å gå stille på rekke til en gitt destinasjon fordi de aldri hadde gått på tur før og de ville utforske og se på alt det spennende som fantes på utsiden av barnehagegjerdet. I begge

tilfellene undret jeg meg over hvilke praksiser barnehagen førte som gjorde at barna ikke fikk bli kjent med nærmiljøet sitt. I rammeplanen står det at personalet skal «introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt» (Kunnskapsdepartementet, 2017. S. 57).

På bakgrunn av alle de valgene som tas i de forskjellige barnehagene så har jeg valgt å skrive om hvordan barnehagen bruker nærmiljøet sitt i hverdagen da jeg har møtt på store forskjeller. De største forskjellene jeg har sett er holdningene til de ansatte og hvilke interesser de selv har. En annen faktor er hvilke ressurser barnehagene har tilgjengelig i form av ansatte, midler som buss eller vogner til de minste barna og hvilke beliggenheter barnehagen har som igjen vil påvirke hvordan de bruker nærmiljøet sitt. Hva som ligger rundt barnehagene kan ha store forskjeller, i en stor by kan barnehagene ligge rett ved veien, i et boligfelt, ved havet eller skogen. Det kan ha mye å si for hvordan de ansatte planlegger bruken av nærmiljøet.

For å kunne svare på det jeg lurer på knyttet til barnehagens bruk av nærmiljøet har jeg laget med en problemstilling som skal hjelpe meg med det:

Hvordan bruker de ansatte barnehagens nærmiljø i barnehagehverdagen?

Begrepsavklaring

Her vil jeg forklare noe begrep som dukker opp i løpet av teksten min. Disse skal være med på å gi leseren en bedre forståelse for begrepenes betydning.

Barnehagens nærmiljø

Med «Barnehagens nærmiljø» mener jeg det området som befinner seg utenfor barnehagens gjerder og som er tilgjengelig i den grad at barna kan gå dit eller komme seg dit på en enkel måte. Dette kommer jeg til å beskrive nærmere i teksten sammen med relevant teori.

Barna i barnehagen

I teksten kommer jeg til å referere til «Barna». Barna på avdelingen til informant 1 er 3-5 år og barna på avdelingen til informant 2 er 5-6 år. Det er de jeg tar utgangspunkt i når jeg drøfter funnene fra informantene.

Nærmiljø og Samfunn

Nærmiljø og samfunn er et av fagområdene som står i Rammeplanen for barnehagen og det fagområdet som denne oppgaven dreier seg om. Rammeplanen sier at barnehagen skal, gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn, bidra til at barna får medvirke i egen hverdag og

utvikle tillit til egen deltakelse i samfunnet (Kunnskapsdepartementet, 2017, S. 56).

Personalet skal «introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt» (2017, S. 57).

Informant

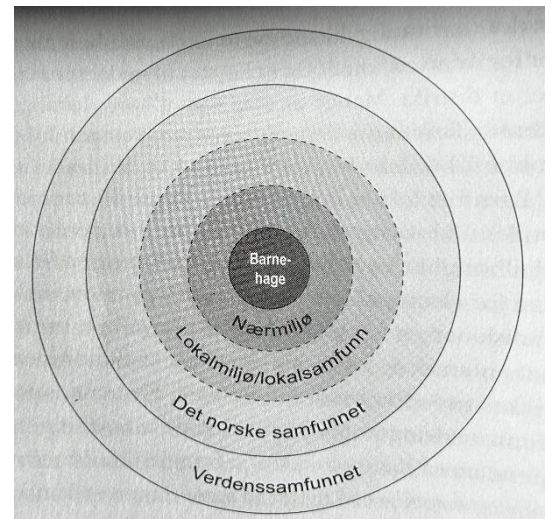
Begrepet informant i denne oppgaven benyttes om de deltakerne jeg hadde med i prosjektet som kunne gi meg de svarene jeg trengte for å svare på problemstillingen. Begrepet Informant brukes i Thagaard om personer som er spesielt informative om de temaene vi studerer (Thagaard, 2021, S. 90).

Teorikapittel

I dette kapitlet vil jeg presentere det teoretiske grunnlaget for oppgaven min, jeg har valgt ut teori som er relevant ut ifra funnene mine og som kan hjelpe meg å svare på problemstillingen min. Jeg vil presentere teorien i forskjellige punkter som baserer seg på funnene i dataene mine. Noe av teorien kommer jeg til å bruke i drøftingen min, mens noe har jeg valgt å utelate.

Barnehagens nærmiljø

Barnehagens nærmiljø kan avgrenses og defineres på forskjellige måter, Moen (2012, S. 17) beskriver nærmiljø som et sted som må ha forankring og være nær noen, i denne sammenhengen vil barnas hjem og barnehage være forankringen. Moen beskriver også nærmiljø som en betegnelse på et mindre område innenfor et større lokalsamfunn. I lokalsamfunnet møter barna gjerne de samme menneskene i forskjellige roller, og her opplever de en lokal tilhørighet og et stabilt sosialt felleskap (Moen, 2012, S. 17). Figur 1.1 Ulike samfunn og miljøer i forhold til rommet (Moen, S. 18)

Horrigmo (2014, S. 43) på sin side beskriver nærmiljøet som et fysisk og geografisk avgrenset område som avgrenses av hvor langt barnet klarer gå på egenhånd, men som også er nær oss og omkranser det stedet vi holder til. Andersen i Horrigmo (2014, S. 43) beskriver hvordan en avgrensning av området kan være hensiktsmessig når man skal ta rede for hvilke læringsmuligheter miljøet kan tilby, noe som vil ha betydning for hvordan man kan organisere

aktiviteter knyttet til området. Jeg har valgt å ta med Moen og Horrigmo`s perspektiv på hva et nærmiljø er og hvordan man kan avgrense det. Dette fordi det samsvarer med eget perspektiv og funnene mine. Jeg velger også å ta med Moens syn på lokalsamfunn da den ene av barnehagene jeg har intervjuet ligger i nabolaget til de fleste barna, og at det dermed er naturlig å møte på kjente fjes når de er utenfor barnehagen. Andersen i Horrigmo (2021, S. 60) avgrenser nærmiljøet ut ifra barns bevegelsesradius eller avstanden som er innenfor rekkevidde innenfor et gitt tidsrom, og det anslås til å være cirka 200 meter fra porten, det er den samme distansen barna på egenhånd beveger seg på egen hånd fra hjemmet sitt.

Som et av barnehagens styringsdokument så legger Rammeplanen føringer for hvordan barnehagen skal utøve praksisen sin. Innenfor punktet «Nærmiljø og samfunn» sier rammeplanen at «Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden» (Kunnskapsdepartementet, 2017, S. 56). Her vil jeg nevne prosjektarbeid, begrepet prosjekt kan brukes om større arbeid slikt som forskningsarbeid og kan assosieres med en utforskende tilnærming i samsvar med rammeplanens beskrivelse av fagområde nærmiljø og samfunn (Moen, 2012, S. 47). Moen (2012, S. 46) tar opp hvordan Reggio Emilia-pedagogikken skal bidra til at barna i barnehagen får lære om lokale tradisjoner og historie, og hvordan barna skal få erfare at menneskene, bygningene, veiene og gatene i bygda er en del av deres liv. Et prosjekt som er eksemplifisert i Moen (2012) er hvordan barn ble kjent med hverandres bolig gjennom å bruke turene utenfor barnehagen til å besøke og å ta bilde av hjemmene til barna, dette er relevant da det samsvarer med hva informantene min illustrerte som et prosjekt de hadde. Horrigmo (2014, S. 43) refererer til at bruken av nærmiljøet skal bidra til å styrke gleden ved å bo på dette stedet og å påvirke stoltheten slik at barnas identitet også påvirkes. Med samtidig påpeker Horrigmo at fagområdet Nærmiljø og Samfunn ikke har enerett på bruken av nærmiljø som erfaringsgrunnlag og at det som samfunnsmessig læring ikke vil være tilstrekkelig å bare ta nærmiljøet i bruk (S. 43-44)

Felleskap og tilhørighet

Pfaff- Czaarnecka i Myrstad et al, beskriver tilhørighet som en «posisjon innenfor en sosial struktur, erfart gjennom identitet, forankring og tilknytning. Mennesker hører sammen når de deler verdier og relasjoner, og tilhørighet oppstår som et resultat av tillit og felleskap, trygghetsfølelser og opplevelsen av å ha muligheter» (2018, S. 122). Dette støttes av det informantene deler med meg. De forteller om barn som skaper relasjoner og tilknytning til hverandre gjennom blant annet å bli kjent med hvor hverandre bor.

I Myrstad Et al beskriver Sumsion og Wong tre forskjellige typer tilhørighet: Sosial Tilhørighet, Temporal tilhørighet og kroppsliggjort tilhørighet (2018, S. 123).

Sumsion og Wong forklarer det slik:

Sosial tilhørighet handler om det å føle seg som en del av felleskapet gjennom en opplevelse av å bli ivaretatt av det.

Temporal tilhørighet handler om hvordan man opplever en sammenheng mellom fortid, nåtid og fremtid. Den kan relateres til steder og rom som er knyttet opp mot ens egen historie, slik som barndomsminner.

Kroppsliggjort tilhørighet kan omfatte en følelse av å fysisk tilhøre et sted. Denne følelsen kan gjenkjennes gjennom lyder, lukter, smak og tekstur og er en kunnskap en kan tilegne seg gjennom kroppslige erfaringer med omgivelsene (2018, S. 123). Stedstilhørighet, ifølge Horrigmo (2021, S. 61) dannes gjennom opplevelse og forståelse, og gjennom deltakelse i hverdagslivet og i samspill med andre individer og omgivelsene deres.

Rammeplanen sier litt om felleskap i barnehagen, blant annet sier den at «I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap» (Kunnskapsdepartementet, 2017, S. 23).

Som en del av felleskapet i barnehagen vil jeg nevne barns medvirkning. Barn og voksne kan gå på spontane turer i nærmiljøet fordi det har spesifikk hensikt eller bare for opplevelsen i seg selv (Moen, 2012, S. 90). Ved å gjennomføre en spontan tur i barnehagen kan man gi barna mulighet til å medvirke. Medvirkning betyr ikke at barna får gjøre som de vil da de voksne ikke kan gi ifra seg kontrollen og personalet er ansvarlig for det som skjer i barnehagen (Moen, 2012, S. 66). Men jeg tenker det kan være med på å påvirke hvordan barna føler seg som en del av felleskapet ved at de kan være med å medbestemme. Moen (2012, S. 66) poengterer at ved at barna får medvirke kan barna få en opplevelse av å bli tatt på alvor og at de voksne er åpne for barnas innspill og initiativ, som igjen kan føre til gjensidig respekt.

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen» - Kunnskapsdepartementet, 2017.

Horrigmo (2021, S. 56) sier at gjennom bruk av fagområdet «nærmiljø» skal barna få anledning til å bygge kunnskap og innsikt i samfunnet. Videre beskriver hun hvordan tilhørighet blir en følge av tilstedeværelse, kunnskap og kjennskap til samfunnet, som også innebærer sosiale og emosjonelle komponenter. Dette utsagnet fra Horrigo tar jeg ikke med i drøftingen, da det kommer frem gjennom andre synspunkter i teorien jeg har brukt, jeg har det likevel med her da det er relevant for oppgaven generelt.

Barnehagens bruk av fagområdet Nærmiljø og samfunn skal være med på å utvikle barnas tilhørighetsfølelse til eget nærmiljø og at de på den måten kan oppleve trivsel, tilknytning, erfaring og kunnskap (Horrigo, 2021, S. 54).

Ansvar og utfordringer

Horrigo (2014, S. 40) beskriver personalets ansvar som redskaper og fremgangsmåter som må utvikles og tilpasses fagområdene. Når man som barnehagelærer skal velge ut et betydningsområde som skal presenteres for barna så burde det være noe som har betydning for barna nå og i fremtiden. I en kvalitetsmelding fra Kunnskapsdepartementet (2009) kom det frem at nærmiljø og samfunn er et av to fagområder man sliter mest med å finne form på i barnehagene, og det kommer frem i melding til stortinget nr. 24 (2012-2013) *Fremtidens barnehager* (2014, S. 40). Jeg har valgt å ta med dette da det sier litt om hvordan personalet skal jobbe med fagområdet «nærmiljø og samfunn» og at det tidligere har kommet frem at dette er et fagområde som det er vanskelig å finne form på i barnehagen. Gjennom en evaluering av rammeplanen kalt «Alle teller med» kommer det frem at fagområdet Nærmiljø og Samfunn kommer på nest siste plass over fagområder som har lavest prioritet av fagområdene i Rammeplanen (Østrem et al, 2009, S. 26). I samme undersøkelse kommer det frem at fagområdet oppleves som et av de mest krevende fagområdene å jobbe med: «De mest krevende fagområdene («Nærmiljø og samfunn» og «Etikk, religion og filosofi») er samtidig de områdene det arbeides minst med» Østrem et al, 2009, S. 32). Undersøkelsen er gjennomført med både kvalitative og kvantitative undersøkelser og brukere og aktører som benytter rammeplanen er deltakere i undersøkelsene. Her vil jeg ta med en artikkel som jeg leste i barnehage.no som tar for seg bla annet evalueringen «Alle teller med». I artikkelen beskrives det hvordan barnehageansatte ikke ser hva bruk av nærmiljø kan tilby barna og at nærmiljøet males som grått og kjedelig (Gangdal & Strømblad, 2020).

Personalets utfordringer trenger ikke være knyttet direkte til bruk av nærmiljø, men er likevel en faktor man ikke kan se bort ifra. Å realisere rammeplanens intensjon kan være utfordrende på grunn av rammer for barnehagens drift, organisering av personalets vakter og barnehagens

beliggenhet (Horrigo, 2014, S. 47). Utfordringene Horrigo beskriver samsvarer med de funnene jeg har gjort gjennom intervjuene mine og det som dannet grunnlaget for denne oppgaven, som beskrives innledningsvis. Horrigo sier at det kan, for den pedagogiske lederen, være utfordrende finne personalets kreativitet og engasjement for deltakelse i fagområdet «nærmiljø og samfunn» (2014, S. 47). Rammepånen sier tydelig hva som er personalets oppgaver når man jobber med fagområdet «Nærmiljø og samfunn», blant annet er det personalets oppgave å «introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt» (Kunnskapsdepartementet, 2017, S. 57).

Metode

Valg av metode

Kvalitativ og kvantitativ er de to metodene som vi ofte deler samfunnsvitenskapelige forskningsmetoder inn i. Kvalitativ metode dreier seg i hovedsak om intervju eller observasjon hvor man er i kontakt med deltakeren, mens kvantitativ metode kan være en spørreundersøkelse hvor en ikke har kontakt med deltakeren (Thagaard, 2021, S. 16). De to metodene er basert på en ulik forskningslogikk og vil ha konsekvenser for hvordan vi vurderer resultatene av forskningsprosessen (Thagaard, 2021, S. 16). Jeg har i min oppgave valgt å gå for en kvalitativ metode da det virket naturlig for å kunne besvare problemstillingen min på best mulig måte. Ved en kvalitativ metode fikk jeg mulighet til å få svar direkte fra en som jobber i barnehage

Planlegging av datainnsamling

For å innhente datamateriale så jeg på to forskjellige metoder for å innhente det på, den ene var observasjon og den andre var intervju. Jeg fant ut gjennom problemstillingen min at det ville være mest hensiktsmessig å gå for Intervju som metode. Intervju er en fleksibel metode og som kan brukes nesten overalt for å få fylldige og detaljerte beskrivelser av det vi innhenter informasjon om (Johannesen et al., 2023, S. 105). Jeg hadde på forhånd tenkt meg ut hvem jeg ville bruke som informant og hadde allerede avtalt med den ene barnehagen. Hvem man velger som intervjuperson avhenger av hva en ønsker å vite noe om (Dalland, 2022, S. 79). For å få litt forskjellige perspektiver i svarene mine så ville jeg gå for en sentrumsnær

barnehage og en barnehage som ligger litt mer landlig til. Jeg valgte å ha to intervju, et i en sentrumsnær barnehage og et i en barnehage som ligger utenfor bysentrum. I forkant av intervjuene fikk begge informantene tilbud om å lese intervjuguiden for å kunne stille litt mer forberedt, og samtykkeskjema ble presentert til dem. Temaet jeg stilte spørsmål om handlet om barnehagens nærmiljø og hvordan de tar det i bruk i hverdagen i barnehagen.

Utvalg av informanter

Den første informanten min tok jeg kontakt med ved personlig oppmøte hvor jeg fortalte om prosjektet mitt og spurte om informanten ønsket å stille til intervju. Den andre informanten tok jeg kontakt med via mail, her tok jeg kontakt med styrer som henviste meg videre til en informant som ønsket å stille til intervju. Når jeg tok kontakt med informantene så var det fordi de kunne inneha spesielle kunnskaper om det temaet jeg studerer (Thagaard, 2021, S. 46). Den første informanten jeg tok kontakt med var fra en barnehage jeg har litt kjennskap til fra før av slik at jeg «visste» hvilke kunnskaper vedkommende hadde. Den andre informanten fant jeg via et arrangement på skolen hvor jeg fikk inntrykk av at det kunne være en passende barnehage å kontakte.

Johannesen et al (2023. S. 59) sier at når man skal velge ut en informant til en kvalitativ undersøkelse, så velger man ut ifra hva som er mest hensiktsmessig for å få de svarene man trenger. Som nevnt tidligere så valgte jeg to informanter fra forskjellige typer barnehage for å få dataen jeg trenger til å skrive oppgaven min.

Informant 1:

Jobber som barnehagelærer i en ordinær kommunal sentrumsbarnehage og har jobbet i barnehage i til sammen 7 år.

Informant 2:

Jobber som pedagogisk leder i en privat barnehage som ligger landlig til og har jobbet der i 12 år.

Beskrivelse av gjennomføring

I første omgang så utarbeidet jeg en intervjuguide med spørsmål som kunne gi meg svar på problemstillingen jeg hadde satt på forhånd. En intervjuguide utarbeides ved at jeg kommer frem til sentrale temaer i problemstillingen, og i tillegg til hovedspørsmål så er det vanlig å ha med oppfølgingsspørsmål for å få dekket temaene godt nok (Johannesen et al., 2021. S. 111). Ved å utarbeide en intervjuguide gjennomførte jeg et strukturert intervju. Dette fordi tema, rekkefølge og spørsmål er fastsatt på forhånd (Johannesen et al., 2021, S. 109). Informant nr. 1 ønsket ikke intervjuguiden på forhånd, men ble informert muntlig om hva temaet er og

problemstillingen min. Vi hadde et avslappet møte hvor vi satt ovenfor hverandre og småpratet litt om hverdagslige ting før vi satte i gang med selve intervjuet. Intervjuet gikk fort og greit og jeg fikk konkrete svar på spørsmålene mine, med mulighet for å ta kontakt ved seinere anledning dersom det ble behov for det.

Informant nr.2 fikk tilsendt intervjuguiden på forhånd da hen ønsket å stille litt forberedt til intervjuet. Også her satt vi på et møterom ovenfor hverandre. Vi startet med å håndhilse og å fortelle litt om hverandres erfaring fra barnehage og hvem vi var. Under dette intervjuet ble jeg sittende å lytte til hva informanten hadde å fortelle. I og med at hen hadde fått spørsmålene på forhånd så hadde hen de foran seg og pratet ut ifra det, slik at når jeg skulle spørre ut ifra intervjuguiden så hadde vi allerede vært igjennom mange av spørsmålene gjennom svar på tidligere spørsmål. Intervjuet bar preg av at informanten var engasjert og hadde mye å fortelle om hvordan de bruker nærmiljøet.

Under begge intervjuene brukte jeg dikteringsfunksjonen til Word. På den måten fikk jeg mulighet til å lytte og være deltakende under intervjuet uten å måtte ta notater selv. Ved bruk av diktering trengte jeg heller ikke å søke SIKT da Word ikke tar opp noen form for lyd eller andre ting som kan være avslørende for informantens identitet.

Analyse

Etter at begge intervjuene var gjennomført så satte jeg meg ned for å rydde opp i og sorterte materialet jeg hadde fått inn. En analyse skal hjelpe til med å finne ut hva intervjuet har å fortelle meg, når jeg skal tolke intervjuet søker jeg mening med det jeg har fått vite (Dalland, 2022, S. 94). Jeg laget et skjema hvor jeg la inn svarene fra begge informantene bak spørsmålene for å få bedre oversikt over funnene mine. Jeg brukte *koding* i analysen min. Da kunne jeg dele funnen mine opp i forskjellige kategorier som kan brukes i teksten. Johannesen et al (2021) sier at forskeren kan være interessert i ord og språket som benyttes under arbeid med koding, men det avhenger av hvordan hen ser på dataene sine (S. 155). Gjennom å lage meg forskjellige kategorier så kan jeg bruke det som overskrifter i teksten min, det vil fungere på en slik måte at leseren får beskrivelse av hva hen kommer til å møte på i teksten (Johannesen et al., S. 155).

Metodekritikk

Når det kommer til prosjektets reliabilitet så knytter Thagaard (2018, S. 187) det opp mot hvorvidt forskningen gir inntrykk av at den er utført på en pålitelig og tillitvekkende måte. Begrepet reliabilitet handler i utgangspunktet om en annen forsker vil, ved bruk av de samme

metodene, komme frem til det samme resultatet som forskeren som gjorde arbeidet (2018). For å styrke reliabiliteten kan man gjøre forskningsprosessen gjennomskiktig (Silverman i Thagaard, 2018, S. 187). Det vil, ifølge Silverman, si at man gir en så detaljert beskrivelse av strategien og analysen at man kan vurdere forskningsprosessen trinn for trinn (2014). Validitet, ifølge Thagaard handler om resultatene vi får av forskningen og hvordan vi tolker dataene (2018, S. 189). Begrepet Validitet kan forklares ved at vi stille spørsmål om de tolkningene vi kommer frem til er gyldige i den virkeligheten vi har studert. For å styrke validiteten til prosjektet kan vi gå kritisk gjennom analyseprosessen (Thagaard, 2018, S. 189). I og med at jeg kun har intervjuet to personer så kan det påvirke reliabiliteten min, da utvalget av informanter ikke gir et helhetlig inntrykk. Men jeg kan styrke oppgaven ved å gå grundig gjennom analysen min og på den måten styrke validiteten.

Etiske hensyn

I forkant av intervjuene mine utarbeidet jeg et informasjon- og samtykkeskjema som inneholdt informasjon om prosjektet mitt og hva det innebar for dem å delta på forskningsprosjektet mitt. Thagaard (2018) sier at utgangspunktet for alle forskningsprosjekt er at man har deltakers informerte samtykke (2018, S. 22). I informasjons og samtykkeskjemaet fikk informantene informasjon om at de når som helst kunne trekke seg og at de ville bli anonymiserte gjennom hele oppgaven. For å opprettholde anonymiteten deres kunne de hake av et kryss i skjemaet slik at de slapp å signere med fullt navn. Deltakerne skal ikke ta skade av å være med i forskningsprosjektet, noe som innebærer at jeg forplikter meg til å beskytte deltakerens integritet gjennom hele forskningsprosessen (Thagaard, 2018, S. 27).

Funn og Drøfting

I dette kapittelet vil jeg legge frem funnene jeg fant gjennom analyse av intervjuene mine. Jeg vil innledningsvis i hvert avsnitt presentere funnene og hva informantene har sagt, før jeg deretter vil drøfte funnene med bakgrunn i teorien jeg har presentert i teorikapittelet og egne erfaringer jeg har gjort meg. Gjennom analysen kom jeg frem til fire overskrifter som jeg kommer til å ta utgangspunkt i og som kommer til å være overskriften til avsnittene i dette kapittelet. Direkte sitater fra informantene mine kommer til å vises i *kursiv*.

Muligheter i nærmiljøet

Det første jeg lurte på under intervjuet var hvilke muligheter barnehagen har i nærområdet hvor jeg fulgte opp med å spørre hvordan de bruker det. I og med at jeg har intervjuet to forskjellige barnehager så var det interessant å høre om tilbudene var forskjellige basert på

hvor de har beliggenheten sin. Tilfeldigheter skulle ha det til at det ble en kommunal og en privat barnehage.

Informant 1 ved den kommunale barnehagen sa «*det er jo mange muligheter*». I umiddelbar nærhet til barnehagen finnes det mange grønne områder og lekeplasser som er flittig brukt og som barna er godt kjent med. I tillegg til lekeplasser så har de en stor fotballbane og en barneskole med stort uteområde og lekeapparater som de bruker å besøke. Kommunen har et busstilbud som kalles for «9t2» som vil si at barnehagebarn med ansatte kan reise gratis med buss mellom kl 09-14.00 i hverdager. Informanten sier at dette er et tilbud de ikke har benyttet seg så mye av enda.

Informant 2 ved den private barnehagen ligger landlig til og har mye skog tilgjengelig. Informanten deler et kart med meg som viser faste samlingspunkt med egne navn som de aktivt bruker og som barna går til selv. «*Så prøver vi også å dra på en del sånne blåturer og bare utforske generelt*». Når de utforsker generelt så sier informanten at de kan gå til husene der hvor barna bor og leke i hagene deres, etter avtale med foreldrene. Informanten nevner også «9t2» tilbudet som en mulighet og at ved flittig bruk av tilbudet kan det være med på å utvide hva de ser på som sitt «nærområdet».

Informant 1 i den kommunale barnehagen nevne lekeplasser som en del av det de har tilgjengelig i nærmiljøet, i og med at barnehagen er plassert i et boligområde så er det en lekeplass «rundt hvert hjørne». Den lekeplassen som de oftest besøker og som er relativt nært kalles for «blålekeplassen» og barna er godt kjent med den og de fasilitetene de kan finne der. Blant annet en stor grusbane om sommeren som gjøres om til skøytebane om vinteren. Her får barna mulighet til å leke seg i klatrestativer med forskjellige vanskelighetsgrader, rollespill i buskene eller fotball på grusbanen. Hen forteller om en aktivitet som er et slags lottoark med bilder av ting barna har sett i nærmiljøet, da får barna delt ut et lottoark og en tusj så kan de krysse ut bildene etter hvert som de ser dem. Da kan barna samarbeide om å finne alle bildene. Informanten prater om lekeplasser som utfordrer barna motorisk og hvordan de ser utviklingen barna har underveis.

Informant 2 i den private barnehagen nevner ikke lekeplasser som en del av deres faste turmål og sier derfor ingenting om de har noen i nærheten av barnehagen heller. Det han nevner om lekeplasser er at de over en periode for en tid tilbake siden brukte en del tid på lekeplasser i sentrum av ulike årsaker, men at det ikke er noe hen foretrekker. Informanten sier at hen føler at en selv og barna blir mindre kreativ enn en ville vært i en skog med materialer som ikke er

definert på forhånd. Det handler også litt om hvordan informanten ønsker å være delaktig på leken sammen med barna og mens en blir litt passiv på lekeplasser.

Informant 1 sine svar samsvarer med Moen (2012, S. 17) sin beskrivelse av nærmiljøet, hvor nærmiljø er et sted som har forankring i barnas hjem og barnehage. Bruken av barnehagens nærmiljø dreier seg i all hovedsak om et område som er relativt nært barnehagen og mange av barnas hjem. I Horrigmo (2021) står det hvordan barnehagens bruk av fagområdet Nærmiljø og samfunn skal være med på å utvikle barnas følelse av tilhørighet til eget nærmiljø og på den måten oppleve trivsel, tilknytning, erfaring og kunnskap. For å bidra til at barna får oppleve følelsen av tilhørighet så har jeg inntrykk av at informant 1 bruker det de har tilgjengelig i nærområdet godt. Barna er godt kjent med området sitt, og som informanten sier så prater de om husene til hverandre og det de kan se ifra barnehagevinduet når de ikke er på tur. Gjennom prosjektarbeid har barnehagen dokumentert «stedet mitt» hvor barn har fått plassert huset sitt på et kart over nærmiljøet som henger godt synlig og lett tilgjengelig slik at barna kan se på det og prate sammen om det. Moen (2012) beskriver nærmiljø som et mindre område innenfor et lokalsamfunn, og at barna gjerne møter på forskjellige mennesker i lokalsamfunnet i forskjellige roller. Når jeg selv er på tur med barn i deres område så opplever jeg ofte at barn kan stoppe og slå av en prat med for eksempel naboen sin eller en pappa som er på jobb som postmann. Barna opplever som stolt over å kunne vise at de har et sosialt felleskap utenfor barnehagen.

Horrigmo (2014, S. 43) på sin side beskriver nærmiljøet som et fysisk og geografisk avgrenset område som avgrenses av hvor langt barnet klarer gå på egenhånd. Det er slik informant 2 beskriver deres nærmiljø. Det turmålet de har som er nærmest barnehagen ligger i skogen et lite stykke unna. Det er den grillplassen de aller minste barna går til. Barnehage går på turer fra barna er 2 år og øker distansen jevnlig ut ifra alder på barna og hvor langt de er i stand til å gå. Informanten anslår at de største barna kan gå 1-3 kilometer for å komme frem til det som hen beskriver som deres «nærmiljø». En avgrensning av området barnet ferdes i kan være hensiktsmessig når man skal organisere hvilke læringsmuligheter området kan by på (Andersen i Horrigmo, 2014). Informant 2 forteller om hvordan hen tenker at man blir mindre kreativ på en lekeplass en man blir i skogen, og at alle samlingspunktene deres er i en skog med mengder av udefinerte aktiviteter. Hen beskriver blant annet hvordan barna ikke får lov til å klatre i trærne på lekeplassen i barnehagen, men så snart man kommer ut i skogen så er det ok. En avgrensning av området kan være nyttig når det kommer til hvordan man skal organisere aktiviteter knyttet opp mot området man er i (Horrigmo, 2014, S. 43). Jeg tenker

selv at man på en lekeplass har definerte klatrestativer som barna kan leke på, mens ute i skogen så må man selv finne på aktiviteter med de midlene de har og at det da er lettere for personalet å gi barna lov til å klatre og å utfordre seg selv ved fri lek eller gjennom planlagt aktiviteter.

Med utgangspunkt i hva informantene definerer som sitt nærmiljø og hvordan de bruker det så støttes det av både Moen (2012) og Horrigmo (2014) sine perspektiver på hva som definerer barnehagens nærmiljø, de har to forskjellige perspektiver, men ulikhetene er ikke så store. Det man kan stille spørsmål ved er hvorvidt barna kjenner på en lokal tilhørighet til barnehagens nærområde når den strekker seg lengre enn 200 meter fra porten. Som Andersen i Horrigmo (2021, S. 60) påpeker så beveger barna seg sjeldent mer enn 200 meter fra hjemmet sitt på lik linje som distansen de beveger seg fra porten i barnehagen. Personalets ansvar beskrives av Horrigmo som redskaper og fremgangsmåter som må utvikles og tilpasses fagområdene. Når en som barnehagelærer skal velge ut et betydningsområde som skal presenteres for barna så må det være noe som har betydning nå, og i fremtiden (2014, S. 40). Et betydningsområde i denne sammenhengen ser jeg på som hvordan de ansatte presenterer barnehagens nærmiljø til barna og hvordan de bruker det i hverdagen, slik som det blir beskrevet av informant 2 så har de ansatte som føler sterkt for faget sitt og har stor glede av å ta barna med utenfor barnehagegjerdet.

Utfordringer ved bruk av nærmiljøet

Ved spørsmål om utfordringer knyttet til bruk av nærmiljøet fikk jeg litt varierte svar fra informantene. De hadde forskjellige syn på hva som kunne være utfordrende, men sjeldent noe som var til direkte hinder for et planlagt opplegg.

Informant 1 nevnte utfordringer som vær og føre hvor det kan være vanskelig å komme seg frem på grunn av mye snø eller is. En annen utfordring som kommer ved at barnehagen ligger midt i et boligstrøk er at man kan risikere å møte på foreldre som er hjemme og at en avskjed kan være vanskelig for enkelte barn. Når de har barn med særskilte behov på avdelingen så er de avhengige av å ha ekstra personell for å kunne gjennomføre en tur utenfor barnehagen for å sikre ett fullverdig tilbud til alle, men stort sett så løser det seg ved at de går i mindre grupper og ruller på gruppene slik at alle får vært med. Om det skulle oppstå sykdom på avdelingen så vil det være sårbart, og at å gå utenfor barnehagegjerdet med for få voksne eller en ukjent vikar ikke lar seg gjøre med tanke på barnas sikkerhet. Informanten nevner også faktorer som at alle barn ikke alltid har det utstyret som kreves til alle årstidene.

Informant 2 nevner også faktorer som været, men da spesielt temperaturen. Barna er vant til å være ute og foreldrene vet hvilke dager barna skal ut og derfor har ikke klær og utstyr vært en utfordring. De gangene det er -20 grader ute så går de bare en liten tur og spiser mat inne.

Vanligvis er de på tur fra kl 09.30-14. Og om sommeren kan det hende de må inn å kjøle seg ned om det er veldig varmt. Når det kommer til personalutfordringer så sier informanten «*jeg synes ikke det er en utfordring nei*». Ved nærmere forklaring på hvorfor det ikke er en utfordring så er det fordi de har en stabil personalgruppe og de fordeler personalet der de «ønsker» å være. For å nevne pauseavvikling så har de ikke det på de dagene de har tur, det går ikke alltid opp tidsmessig, men de får igjen den tiden gjennom andre ordninger. Men om noen av personalet skulle ønske pause etter tur så får de selvfølgelig det. Om de har noen i personalet som har mer glede av å styre det pedagogiske arbeidet på avdeling enn å være på tur i skogen, så prøver de å ta hensyn til det. Eksempelvis så hadde informanten et helt barnehageår hvor hen var på tur 4 dager i uken sammen med en kollega da de resterende på avdeling av ulike grunner ikke hadde like stor glede eller kunnskap til å benytte nærmiljøet.

Med bakgrunn i stortingsmelding nr. 24 (2012-2013) *Fremtidens barnehager* viser det seg at nærmiljø og samfunn er et av de to fagområdene som det er vanskeligst å finne en form på, dette kom frem i en kvalitetsmelding fra Kunnskapsdepartementet (2009). (Horrigmo, 2014, S. 40). Slik jeg tolker det, og som jeg har observert gjennom mine år som ansatt i barnehage, så virker det som at personalet ikke alltid vet hvordan de skal bruke nærmiljøet til noe annet enn en tur til et gitt turmål som ofte ender opp med å være det samme hver gang. De aller fleste har en fast turdag i uken, men at den ofte blir avlyst på grunn av faktorer en ikke alltid kan styre. Horrigmo (2014, S. 47) beskriver utfordringer knyttet til å realisere rammeplanens intensjon på grunn av barnehagens drift, organisering av arbeidstidene til personalet og barnehagen beliggenhet. Som informant 1 beskriver så kan det være en utfordring når personalet ikke er til stede. Det kan være sykdom eller møter som må organiseres og som gjør at man ikke er tilstrekkelig voksne til stede. I de fleste barnehager jeg har vært innom så er driften i barnehagen organisert på en slik måte at måltidene er til gitte tidspunkter og pauseavvikling skal skje til en gitt tid for at dagens organisering skal gå opp tidsmessig. Om man da skal gå på tur så må man gå slik at man er tilbake til lunsj i barnehagen eller til de ansatte skal ha pause, dermed kan det oppleves som tungvint å gjennomføre.

«Alle teller med» fant i sin evaluering ut at fagområdet Nærmiljø og Samfunn var det fagområdet som opplevdes som vanskeligst å bruke i hverdagen og at det ble nedprioritert til fordel for andre fagområder som opplevdes som lettere (Østrem et al, 2009). I undersøkelsen

var det flere aktører og brukergrupper om berøres av rammeplanen som deltok. Jeg har ingen funn i intervjuene med barnehagelærer og ped.leder som samsvarer med undersøkelsene i artikkelen, men det trenger ikke nødvendigvis bety at det ikke stemmer. Artikkelen er riktignok fra 2009 og støtter den oppfatningen jeg selv har hatt og som er grunnlaget for denne oppgaven. Jeg kan derfor ikke avfeie at det ikke er slik enda i barnehagene på bakgrunn av undersøkelser gjort i 2 barnehager. En artikkel skrevet i barnehage.no stiller spørsmål til barnehagens bruk av nærmiljøet og henviser til den samme undersøkelsen av Østrem et al., hvor det kommer frem at barnehagesektoren har utfordringer med å realisere rammeplanens intensjoner og at ansatte i barnehager maler nærmiljøet som et grått og kjedelig bilde (Gangdal & Strømblad, 2020).

Informant 2 forteller at de ikke har utfordringer knyttet til personalet. Horrigmo (2014, S.47) sier at det kan være utfordrende for den pedagogiske lederen å finne personalets kreativitet og engasjement for å delta i fagområdet «nærmiljø og samfunn», men informant 2 har ikke opplevd det slik. Der har de «så lenge hen kan huske» plassert personalet ut ifra hvor de selv har mest utbytte av å være. Hen beskriver det slik at en ansatt som ikke har glede av å være på tur utenfor barnehagen kan bidra til at kvaliteten blir dårligere, og at den ansatte heller kan bidra positivt til det pedagogiske arbeidet inne i barnehagen. Erfaringsmessig er det ikke alltid like lett å organisere personalet slik. Rammeplanen sier tydelig hva som er personalets oppgaver når man jobber med fagområdet «nærmiljø og samfunn», blant annet er det personalets oppgave å «introduserer barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøer for å skape tilhørighet og for å hjelpe barn med å orientere seg og ferdes trygt» (Kunnskapsdepartementet, 2017, S. 57). Om personalet fordeles slik at det alltid er den samme som bli igjen i barnehagen eller går på tur, så kan det oppleves som urettferdig dersom personalet har ulike interesseområder og det bare er en som får oppfylt det. Ofte har jeg møtt på holdninger i barnehagen som gjør at barn leker seg innenfor barnehagegjerdet hver dag. Det kan være at personalet av ulike grunner syns det er tidkrevende å skulle planlegge en tur med tanke på bemanning og ved at de har barn som krever at de voksne er ekstra tilstede.

Felleskap og tilhørighet

Informant 1 den kommunale barnehagen never felleskap som en faktor de møter på i arbeidet med barnehagens nærmiljø.

«å møte søsken og naboer og da ha et fellesskap med dem, det er veldig fint, det er jo noe som egentlig er unikt»

- Informant 1

Med tanker på barnehagens beliggenhet går barnehagen ofte på tur forbi hjemmene til barna og skolen som noen har søsken på. På de turene kan de vise frem søsken og huset sitt. Som en del av arbeidet med nærmiljøer har de hatt et prosjekt handler om «stedet mitt». Da går barnehagen på besøk til hvert av barna sine hjem og tar bilde av barnet foran inngangsdøren sin. På den måten får barna se hvor hverandre bor og de kan sammenligne hvor langt det er fra den ene til den andre. Bildene som blir tatt på turen henges opp i barnehagen slik at barna kan se på og vise det frem til hverandre, også kan de på kartet se hvor de bor i forhold til hverandre.

Informanten i den private barnehagen nevner noen av de samme tingene som informant 1 når det kommer til det felleskapet barna føler ved å være mer på å utforske hverandre sine hjem. De besøker også, etter avtale med foreldre, hjemmene til barna og bruker en del tid på å leke i hagen deres slik at barnet får vist frem hvor det bor. En annen ting som informanten deler er at når de er ute og går tur så får barna ta med seg det de finner, slikt som pinner og kongler, tilbake til barnehagen slik at barna kan leke med det og prate om stedene de har vært og hvor de fant det.

I Myrstad et al. (2018), beskriver Pfaff- Czaarnecka tilhørighet som en «posisjon innenfor en sosial struktur, erfart gjennom identitet, forankring og tilknytning. Mennesker hører sammen når de deler verdier og relasjoner, og tilhørighet oppstår som et resultat av tillit og fellesskap, trygghetsfølelser og opplevelsen av å ha muligheter» (2018, S. 122). Dette samsvarer med det informantene deler med meg. De forteller om barn som skaper relasjoner og tilknytning til hverandre gjennom å bli kjent med området rundt barnehagen og ved besøk av hvert enkelte barns hjem. Et prosjektarbeid i den kommunale barnehagen er ment for å bidra til at barna blir kjent med hverandre og på den måten kan skape et fellesskap mellom barna. Reggio Emilia-pedagogikken som Moen (2012) tar opp, skal bidra til at barna får lære om lokale tradisjoner og historie og hvordan de får erfare at menneskene og gatene i bygda er en del av deres liv. Et eksempel nevnt av Moen (2012) går ut på det samme som informant 1 beskriver, prosjektet som lar barna bli kjent med hverandres bolig gjennom turer hvor barna kan ta bilde av husene sine. Rammeplanen sier at barnehagen skal være en arena hvor alle barn skal erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen

skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, S. 22-23). Gjennom et prosjekt hvor barna får se hverandre sine hus kan det være med på å stifte nye vennskap utenfor barnehagen ved at barna finner ut hvor kort vei det er til hverandre. Som nevnt tidligere i teksten så har avdelingen sammen utarbeidet et kart som viser oversikt over hvor barna bor i forholdt til barnehagen og hverandre.

Informant 2 på sin side beskriver felleskapet mer som noe de oppnår på generelt grunnlag når de er på tur i skogen sammen. Gjennom kroppsliggjort tilhørighet får barna følelsen av å fysisk tilhøre et sted, dette er et sted som trigger følelser som kan gjenkjennes som lyder, lukter, smak og tekstur (Sumsion & Wong i Myrstad et al., 2018, S.122). De har jevnlige besøk på faste turmål som barna kjenner som sitt nærmiljø og som foreldrene kan bruke på fritiden til barna. Begge informantene forteller om hvordan de besøker nærmiljøet for at barna skal bli kjent og trygg der. De har prosjekter eller aktiviteter som skal bidra til at barna kjenner en tilhørighet til stedet sitt. Stedstilhørighet, ifølge Horrigmo (2021, S. 61) dannes gjennom opplevelse og forståelse, og gjennom deltakelse i hverdagslivet og i samspill med andre individer og omgivelsene deres.

Sosial og temporal tilhørighet er også noe barn kan oppnå ved å kjenne på følelser av å være en del av felleskapet og å bli tatt vare på av det og hvordan man opplever sammenhengen mellom nå, da og når som er knyttet opp mot ens egen historie med et spesifikt sted (Sumsion & Wong i Myrstad et al, 2018, S. 123). Begge informantene mine sier at de ved deres praksis prøver å gi barna en form for tilhørighet ved gjentatte besøk til sted som barna kjenner til. Når jeg tenker tilbake på egen barndom så husker jeg spesifikke steder som er en del av min historie og oppvekst og som ble ivaretatt av de voksne jeg hadde rundt meg, både i barnehagen og hjemme. For at barna skal føle at de blir ivaretatt av samfunnet så tenker jeg det henger sammen med hvordan vi som voksne ivaretar stedene til barna, både ved å vedlikeholde de og å vise barna hvilke muligheter de har der.

[På tur utenfor barnehagen](#)

Informant 1 sier at i den kommunale barnehagen er barna på tur fra de er små, men da på korte turer i vogn og etter hvert som de blir litt eldre så får barna gå selv en lengre distanse. De aller største barna kan gå lengre og spiser gjerne matpakken sin ute før de returnerer til barnehagen, men turene er sjeldent på mer enn 2-3 timer.

Destinasjonene på turene er stort sett de samme når de er 2 år som når de er 5, men at forskjellen utgjør hvor langt barna orker å gå eller om de blir trillet i vognen dit og hvor lenge de blir der.

Informanten sier at de har en fast turdag i uken, men at den av ulike årsaker kan bli flyttet på eller avlyst. De prøver også å gå på spontane turer der hvor de ser det passer seg og noen ganger kan de dele opp gruppen og gå i mindre grupper på tur, da rullerer de på det slik at alle får vært med.

I den private barnehagen sier Informant 2 at de har et litt større fokus på det å gå på tur utenfor barnehagen. Der kan barna sove ute i skogen fra de er 2 år gamle og når de kommer på storbarn, der hvor informanten min er ansatt, så deler de gruppen slik at begge gruppene får 2 turdager i uken og en dag sammen på avdeling med full gruppe. De kan også gå på utforskerturer hvor de ikke har et mål for øye, men bare for å se på det de har rundt seg. Som nevnt tidligere kan de på de kortere turene holde seg i nærområdet til barnehagen og gjerne på besøk hos noen av barna.

Barn og voksne kan gå på spontane turer i nærmiljøet fordi det har spesifikk hensikt eller bare for opplevelsen i seg selv (Moen, 2012, S. 90). Ved å gjennomføre en spontan tur i barnehagen kan man gi barna mulighet til å medvirke. Ved å få medvirke så sier Moen (2012, S. 66) at barna kan oppleve å bli tatt på alvor ved at de voksne er åpne for innspill og initiativ, som igjen kan føre til gjensidig respekt mellom barn og voksne. Medvirkning betyr ikke at barna får gjøre som de vil da de voksne ikke kan gi ifra seg kontrollen og fordi personalet er ansvarlig for det som skjer i barnehagen (Moen, 2012, S. 66), men barna kan likevel innenfor gitte rammer få en følelse av å ha medvirket. Det kan være at barna får være med på å bestemme hvor turen skal gå eller om de bare skal gå rundt i nærmiljøet og se på biler og hus. Både informant 1 og 2 beskriver hvordan barna får være med på å påvirke hvor de skal gå om sjansen byr seg for å gå på en spontan tur. Som oftest har de ikke et mål for øye, men kan stoppe og ta seg tid til det barna vil. Informant 2 sier at på slike turer, og turer generelt, får barna plukke med seg pinner og steiner som de finner på turene sine slik at de kan leke med det seinere. Rammepåplanen sier at barna skal få medvirke i egen hverdag ved å jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging av den daglige virksomheten, og at de på den måten får innflytelse på det som skjer i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, S. 27).

Nærmiljøet til informant 1 strekker seg på cirka 200-400 meter fra barnehagen, og når Andersen (Horrigmo, 2021, S. 43) beskriver hvor stort nærmiljøet er så beskriver han det som et område som er avgrenset av barnas bevegelsesradius og tidsperspektiv til cirka 200 meter

fra porten. Ut ifra informasjonen informant 1 gir meg så beveger de seg ikke mye lengre enn hva Andersen beskriver. De har som regel 2-3 timer til rådighet når de skal gå på tur, og da skal de rekke å spise, leke og gå tilbake til barnehagen. Informant 2 beskriver turene deres som mye lengre, men de er til gjengjeld ute hele dagen og er tilbake i barnehagen til hentetid.

Relevant for hvordan barnehagen bruker nærmiljøet når de er på tur er hva Rammeplanen sier. Den sier at barna skal, gjennom utforskning, opplevelse og erfaring bli kjent med eget nærmiljø, samfunn og verden og at barnehagen skal bidra til det (Kunnskapsdepartementet, 2017, S. 56). For å oppfylle beskrivelse av hvordan barnehagen skal bruke fagområdet så kan man ta i bruk prosjektarbeid som en utforskende tilnærming til nærmiljø og samfunnet (Moen 2012, S. 47). Informant 1 skisserer et veldig tydelig prosjekt som jeg har nevnt tidligere, der de bruker noen av turene sine til spesifikke aktiviteter som passer inn i arbeidet deres med «stedet mitt» mens de jobber videre med det inne i barnehagen. I og med at nærområdet til barnehagen er så nært hjemmene til barna så er det naturlig at de vil bli kjent med området sitt. Slik Horrigmo (2014, S. 43-44) refererer til bruken av nærmiljøet så skal det bidra til å styrke gleden ved å bo på dette stedet. Der tenker jeg det er viktig, og som det også kommer frem av informantene, at de bruker nærmiljøet slik at barna opplever en stolthet slik at barnas identitet kan påvirkes. Horrigmo (2014) sier Nærmiljø og Samfunn ikke har enerett til å bruke nærmiljø som erfaringsgrunnlag og at det som samfunnsmessig læring ikke vil være nok å ta i bruk bare nærmiljøet (2014, S. 44). For meg betyr det at barna kan få samfunnsmessige erfaringer også i barnehagen gjennom andre aktiviteter som ikke nødvendigvis handler om nærmiljøet, men gjennom erfaringer de har gjort seg som kan være med på å påvirke hvordan de ser på seg selv og hverandre med tillit og felleskap.

Oppsummering

I oppgaven min er problemstillingen:

«Hvordan buker de ansatte barnehagens nærmiljø i barnehagehverdagen».

Innledningsvis beskrev jeg hva som lå bak valget av problemstillingen min og hvilket inntrykk jeg selv har av hvordan barnehagen bruker barnehagens nærmiljø. Som vikar i flere forskjellige barnehager har jeg møtt på flere forskjellige holdninger samt varierte muligheter i barnehagenes nærmiljø. Hvordan nærmiljøet har blitt brukt har i all hovedsak basert seg på de ansattes interesser eller ressurser. Jeg har opplevd turdager som har «glidd forbi i stillhet»

uten at noen har pratet om det, selv om det står på månedsplanene at det er fast turdag på en gitt dag. Grunnen til at det ikke har blitt tur har ofte dreid seg om at man er lite folk på avdelingen, og at ved bruk av nye vikarer er det ikke forsvarlig å gå på tur. Men alt for mange ganger har det blitt avlyst fordi det enkleste er å sende dem ut innenfor barnehagens gjerde.

Gjennom dette bachelorprosjektet har jeg intervjuet to ansatte i to forskjellige barnehager, barnehagene har på forhånd blitt valgt ut slik at beliggenhetene deres ikke var lik, dette for å få forskjellige perspektiv på hvordan de bruker de mulighetene de har. I intervjuguiden min hadde jeg spørsmål som kunne hjelpe meg å få de svarene jeg trengte for å kunne svare på problemstillingen min. Funnene mine viser at begge informantene er ganske samstemte og fører en ganske lik praksis med tanke på hva de har tilgjengelig av ressurser i nærmiljøet. Informantene jobber i en sentrumsnær barnehage som bærer preg av grønne arealer og lekeplasser, og i en privat barnehage som ligger landlig til med mye skog tilgjengelig, noe som setter sitt preg på hvordan de bruker nærmiljøet. Det jeg har funnet ut er at den barnehagen som bruker mest tid ute i naturen, bruker minst tid på å prate om og arbeide med det i barnehagen, mens den barnehagen som bruker minst tid utenfor barnehagen bruker mere tid innenfor barnehagen til å jobbe med det de har sett og opplevd i nærmiljøet.

Men tanke på at jeg kun har hatt to informanter så vil det ikke være tilstrekkelig med data til å konkludere hvordan praksisen føres i alle andre barnehager generelt, og jeg kan kun ta utgangspunkt i de funnene jeg har fått. De viser at barnehagenes arbeid med fagområdet Nærmiljø og Samfunn er i samsvar med teori jeg har lagt ved samt Rammeplan for barnehagens innhold med oppgaver (2017). De bruker nærmiljøet på en tilfredsstillende måte slik at barna får en opplevelse av å føle tilhørighet til sitt nærmiljø og å bli trygg nok til å ferdes utenfor barnehagen. I tillegg til å bruke tid utenfor gjerdet så tar de også nærmiljøet inn i barnehagen slik at barna kan undre seg og prate om det sammen gjennom bilder og ting de har plukket med seg fra naturen. Jeg opplever at informantene står godt i posisjonen de har for å formidle nærmiljøet sitt for barna de har på avdelingen.

Med bakgrunn i funnene mine så vil jeg si at det ikke stemmer overens med det inntrykket jeg hadde av hvordan barnehagene jobber med nærmiljø. Jeg har med hensikt valgt å ikke hente informanter i de barnehagene jeg har vært i tidligere for å få et annet blikk på hvordan det jobbes med fagområdet. Med intervjuene og funnene jeg har gjort så har jeg fått et positivt inntrykk av informantene mine og er glad for at fagområdet Nærmiljø og Samfunn blir prioritert.

Litteraturliste

- Boldermo, S. (2018). Barnehagen som sted. Relasjonelle tilnærminger til barnehagens stedspraksiser og barns opplevelser av tilhørighet. I: Myrstad, A, Sverdrup, T & Helgesen, M.B (red), *Barn skaper sted-sted skaper barn*. Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2022). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg). Gyldendal.
- Gangdal, S & Strømbland, M.K. (2020, 17.februar). Hvorfor turdag i nærmiljøet? *Barnehage.no*. <https://www.barnehage.no/kronikk-naermiljo/hvorfor-turdag-i-naermiljoet/138705>
- Horrigmo, K.J. (2014). *Barnehagebarn i nærmiljø og lokalsamfunn: fagdidaktikk- aktiviteter og opplevelser*. Fagbokforlaget.
- Horrigmo, K.J. (2021). Nærmiljø og samfunn-stedsforståelse og tilhørighet I: Horrigo, K.J & Rosland, K.T (red), *Fagdidaktikk for SRLE: Barnehagens fagområder, kunnskapsgrunnlag og arbeidsmåter*. Cappelen Damm akademisk.
- Johannesen, A, Tufte, P.A & Christoffersen, L (red). (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6.utg). Abstrakt forlag.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Innhold og oppgaver*. Utdanningsdirektoratet.
- Moen, K.H. (2012). *Nærmiljø og samfunn i barnehagen* (2.utg). Universitetsforlaget.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5.utg). Fagbokforlaget.
- Østrem, S, Bjar, H, Føsker, L.R, Hogsnes, H.D, Jansen, T.T, Nordtømme, S, Tholin, K.R. (2009). *Alle teller mer: En evaluering av hvordan Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver blir innført, brukt og erfart*. Høgskolen i Vestfold.

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/rammeplanen/evaluering-av-rammeplanen.pdf>

Vedlegg

Intervjuguide

Problemstilling: **Hvordan bruker de ansatte barnehagens nærmiljø i barnehagehverdagen?**

Oppvarmings spørsmål:

1. Hva er stillingen din her i barnehagen?
2. Har du vært ansatt her lenge?
3. Hvor lenge er det siden du utdannet deg?

Spørsmål med oppfølgings spørsmål:

1. Hvilke muligheter har dere utenfor barnehagens område?
  - Skog, vann, buss, lekeplasser?
2. Hvordan bruker dere nærmiljøet?
  - Fast turdag?
  - Hvordan bruker dere nærmiljøet i det daglige?
3. Hvilke utfordringer kan dere møte som er knyttet til bruk av nærmiljø?
  - Personal
  - Spesielle behov hos barna
4. Har dere hatt noen prosjekt/temaarbeid som handler om nærmiljøet?
  - Hvilke prosjekt i så fall?
  - På hvilken måte ser du på et slikt arbeid som verdifullt?
5. Hvordan arbeider dere for at barna skal bli kjent i nærmiljøet?
  - Faste samlingspunkt?

Er det noe mer du ønsker å tilføye?

Samtykke og taushetserklæring

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barnehagens nærmiljø»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å samle inn data om hvordan barnehagen bruker barnehagens nærmiljø. I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg har som formål å dokumentere hvordan barnehagene bruker barnehagens nærmiljø i hverdagen sammen med barna. Etter noen år som vikar har jeg sett at det er store forskjeller på ressurser, tilgjengelighet og interesse for å benytte seg av nærmiljøet, og jeg synes dermed det er spennende å høre hva barnehagene jobber aktivt med.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

- Hvis du ønsker å delta så innebærer det at du møter meg til et intervju hvor jeg stiller spørsmål som handler om personalets bruk av barnehagens nærmiljø og hvordan dere jobber med nærmiljøet som tema i hverdagen. Intervjuet tar mellom 30-60 min.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres. Dataene vil bli slettet i etterkant av prosjektet.

Prosjektet skal avsluttes 19.04.2024

Med vennlig hilsen

Veileder: Marit Holm Hopperstad. marit.hopperstad@dmmh.no
Sølvi Ann Fætten. saf@dmmh.no

Student: Ida Marlen Lind. lind.idamarlen92@gmail.com

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Barnehagens nærmiljø*. Jeg samtykker til:

å delta i Intervju

Dato: .....

Siden prosjektet ikke er behandlet av SIKT, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.